

Lanczkor Gábor

Sarjerdő

**„Lanczkor Ferenc /1885–1963/
neje /Berzsenyi Sarolta /1896–1983/
Örök szeretet”**

Köcski újtemető

Kétéves voltam, amikor meghalt, így csak ködösen emlékszem a köcski konyhában motozó Sarolta mamára, úgy, mintha egy fekete-fehér biztonsági kamera felvételén nézném. Ő volt a családomban az utolsó Berzsenyi. Ferenc papával kapcsolatban (apámtól hallottam) az a kedvenc jelenetem, hogy a Kódó-hídnál lemegy a patakhoz, megmeríti kalapját a vízben, és iszik. Ezt már színesben látom, mint egy bensőbb impresszionista festményt, ami megmoccan a szívverésem ütemére, mint egy némafilmet, ami opálos színekkel fénylik föl a sötétben. Lanczkor Ferenc volt az első halott, akit ide, az újtemetőbe temettek.

„Le Morta”

Egy bicska

A pengébe is bele van ütve a név, amely – Morta – egy másik neolatin nyelvben halott nőt jelent. Itt azonban – Le Morta – hímnemű névelővel áll. Így hívták az egyik sorsistennőt a latinok, ám még azelőtt, hogy átnevezhették volna Mortának a görög Atroposzt, lábán száradt artéri tölgyeket nyelt el egy mocsár. Egy galliai mocsár. Kortárs kés ez: nekem. A markolat két végénél jól láthatóak a mumifikálódott évgyűrűk (keresztmetszet, hosszmetset), a belső oldalon, ahonnan a felirat van a pengén, nyolc évgyűrű, a külső oldalon egy. Megváltó nyarak, istenes őszök, pogány tél, vidám, fekete tavasz; ezen majd még meditálok.

„Aranyás Istvánné / élt / 100 / évet”

Salföldi temető

Nyugodt, amilyen csak egy lassan kiháló, üdülőfaluvá pusztuló szubmediterrán falu temetője lehet.

**„Döbrentei Gábornak / Az úttörő és maghinto,
legjobb/ magyarok egyikének / nyughelye. /
Szül: N. Szöllős, Veszprém V. M. / Dec. 1. 1785. /
Meghalt 66ik évében Budán. / Mart. 28. 1851. /
Tisztelői, s háladatos örököse / Döbrentei Antal.”**

Kerepesi temető, Budapest

Veszprém megyei druszám, eltűnt Budán a rólad nevezett tér, megette az autóforgalom. Eltűntek a reformkori temetők, a tabáni, a vízivárosi, téged is exhumáltak, így kerültél át a folyón ide. Kitartott ököllel húzták egymásba a két régi várost az új hidak, melyek épp oly robbanékonynak bizonyultak, mint a jégzajláskor föltorlódott jégtáblák. Történelem. Gábor, te alkottad meg ezt a büszke magyar szót. A latin historia görög eredetű, a kutatni jelentésű igéből főnevesült. Ha megtörtént, ne mossuk a sorsot bele fordított aranyásókként semmiféle fikcióba. A táj a történelem egyetlen hiteles tanúja, jegyeztem föl tavaly márciusban William Kentridge madridi kiállításán a Colonial Landscapes című szénrajz-sorozatnál, ahol Johannesburg vízeséses-sziklás, letarolt vidéke piros-fehér csíkokkal és ellipszisekkel preparálva jelenik meg.

**„Aki ellopja a virágot annak / száragyon el
mindakét keze / és ne tudyon meghalni még nem /
szened érte ezt a isten megveri érte”**

Görög katolikus temető, Makó

Krisztustövis-sövény a drótkerítésen kívül. A lemetszett szúrós gallyakból sövényfal épül. Hadd legyen ez az átok az enyém is, legalább egy kis részt – tegnap azon gondolkoztam a könyvtárban, miközben heti olvasmányaimat kerestem a polcokon, és elfekvő kortárs kötetekre leltem, amiknek a szerzőire tíz évvel ezelőttről emlékeztem, azon kezdtem el töprengeni, kinek írok én. Nem az emlékezet számára. Olvasó kortársaimat még ennél is kevésbé ismerem. Akkor már otthonosabb ez az átok. Nem az egeknek írok, nem a balatonhenyei Dobogóra boruló csillagos-fekete égbolt féktelen nyári pátoszának. A temető déli bejárata mellett egy gémeskút áll nem ivóvíz felirattal. És egy parasztház kis kerttel, metszetlen szőlőinda futja be kerítését. Erre a kerítésre van fölérősítve a fehérre mázolt fémtábla, amibe az átkot belekarcolták. Rozsda eszi az ákombákom betűket; a tábla szélét is. Lassuló bűgőcsiga. Versről versre görgettem magam előtt ezt a két mondatot, és most itt hagyom őket, kiteritem őket ide, mint a Tisza a kanyarulatában a hordalékot. Lassuló bűgőcsiga. A precesszió a Föld tengelyének egy lassuló bűgőcsigához hasonló ingadozása, igen-igen hosszú, huszonhatezer éves ciklus.

**„Hősiesség tudás és bátorság / küzdelmének
szintere ez a hely / Itt győztek tűzoltók
olajbányászok és katonák / szovjet olajbányászok
segítségével / a legnagyobb méretű magyarországi
kútkitörés / tomboló erői fölött 1968 dec. 19. –
1969 jan. 16.”**

A 168-as olajkútnál Algyő határában

*Magas és színes, már-már vidám, valószínűtlen op-art emlékmű
a Hódmezővásárhelyre tartó négysávos út közelében. Miután Algyőt
elmosta az ár, lakói a sosemvolt Sándorfalvára húzódtak, ám később sokan
visszatértek. Algyő határában 1965-ben olajat találtak. Földgázt.
Temetőik jelenlegi állapota alapján azt hihetnénk, Sándorfalva és Algyő
egykorú települések. Hetvenöt évesnél régebbi sír mutatóba akad
csak egy mai magyar nagyközség temetőjében. Mint egy újra és
újra megbolygatott hangyaboly katonái, a közös öntudatlanságot
nem retusálhatják lejárt sírbérletű holtak. Belobbant a 168-as kút,
embervesztéség nem volt, a Fogadalmi templom tornyainak magasságába
érték a lángok.*

**„František Doležálek /1913–1988/
Karla Doležálkova /1914–2001/ Vzpomínáme”**

Római katolikus temető, Limassol

*Csehek. A szomszédban óvoda van, idelátszik a sárga árnyékoló ponyva
a kőfal fölött. Találok egy labdát a fal közelében; nem dobom vissza.
Élénkzöld a fű, ahol a nap tűzi. Szürkés-méregzöldek árnyékban is a
ciprusok. Ciprusok. Cipruson. Jé. Kétszáz méterre van ide a tenger.
A hátsó sarokban nagy kupac szemét, kommunális hulladék, nem temetői.
Commonwealth War Graves, mondja egy viharvert tábla
a temető vasrácsos kapuján. Mint egy öreg, demens nyomozó, egyszeriben
elfelejtem, mit keresek én itt.*